

ԵԱՆՔԻՆ ԳՃԱՐԵԼԻ

ВАРНА (България)

V A R N A (Bulgarie)

հիմնադրութեան ողողեալ գոտիին/ ԲՏ չեն դրկուիր ևս յարևուր դասուած/ Եւրոյ միայն կը հրատարակուին աւ-
րոյցօրիկն կամ մասուալք:

Դեկտեմբերի 20 սուեթիւ. Երե-
վան սուրբ անդառնեկոյն հաւուր 20 0/0
գեղջ կը լինի:

— 22 —

Ինչպէս որ Չինացի մանտարին.
ներք միեւնոյն ոգին ցոյց տուին
Պօէրական պատերազմին առհն, եւ
ինչպէս որ Պօքսէրներուն խում-
բին գործածները կը զբաղեցնէ
վալինիտը ղզղը, մտածելով որ
պարզուկ դեղինները կը պաննեն
օտարականներ, այնպէս պէտք է
մտածէ նաեւ ի բոլոր սրտէ այն
ամեն ճշմարիտ հաւատացեալը, որ

կապրի իսլամական ընդարձակա-
ծառայ երկրին մէջ .

«Լաւ կը մտածեն» արդեօք . . .

«Հայկական յեղափոխական թերթ»
մը որ ժընէվ կը հրատարա-
կուի, Բարիզի մէջ գումարուած

Մամուլի համաժողովին զրկած էր
երկար հեռագիր մը, որով աշխարհ
հի բոլոր լրագրագետներուն ուշա-
դրութիւնը կը հրաւիրէր Հայկա-
կան դժբաղդութիւններուն վրայ .

Մարդկային իրաւունք և արդա-
րութեան վսեմ կոչ մէր այս . —

Բայց աւա՛ղ այդ հեռագիրը չը
կարդացուեցաւ մինչեւ անգամ եւ

համաժողովը խնդրոյն մասին ծա-
նօթութիւն մը անգամ չունեցաւ .

«Մեր ընկերակից Մաքէն թեր-
թը կըսէ թէ, իր աշխատակիցնե-
րէն մէկը՝ որ այդ համաժողովին
ներկայ էր, ուզեց կարգաւ տալ
այդ հեռագիրը, բայց Համաժո-
ղովին նախագահը Մ. Սէնտէր ա-
նուն մարդ մը, ներկայացուցիչ
նուրբ Բրէս տը վիշտ անուն թեր-
թին արգիւնք զայն ըսելով «Թա-
ռալքիմականներուն արգելուած է

քաղաքական գործերով զբաղիլ» .

«Մենք հոս եկած չենք, ըսաւ
մեր բարի Սէնտէրը, տառապող
ազգերու փաստաբանը դառնալ .
մենք շատ բաներ ունինք ընելու
Մենք կը նմանինք այն ազնիւ
անհատներուն, որոնք իրենց բն-
տանկան գործերը միայն կը
վարեն» .

«Այսպէս ուրեմն լռեցին մեծա-
գործելը այն մարդուն առջեւ, ո-
րուն կըլտադուն «Մեծ մարդաս-
պան» անունը տուաւ . Լռեց նաեւ
եւրոպական մամուլը, մարդաս-
պան թիւրքիային դէմ, որ երբե-
մն սպառնաց պատժել Ֆրանսան
եթէ երբէք ազատութիւն չը տայ
հրեայ հարիւրապետի մը (Տրէյ-
ֆիւ), որ երկու անգամ դատա-
պարտուած էր մասնութեան ամե-
նաստոր յանցանքով .

«Լուռ մնալու համար եղած այս
ընդհանուր դաւակցութեան դէմ
Մաթէն լրագիրը հետեւեալ մելու-
մազձոտ խորհրդածութիւնը կրնէ
հայերու մասին .

«Այս դժբաղդ ազգը պիտի բաղ-
խի միշտ բազմազան դժուարու-
թիւններու, ցորչափ մեծ տէրու-
թիւններուն իրար դէմ ունեցած
նախանձը, Արեւելեան խնդրի մա-
սին, և եւրոպական մեծ դրամա-
տէրներուն ունեցած շահը ճակա-
կան գործերու մէջ, կարեւոր խն-
դիր համարուի . իրենց (Հայերուն)
պաղատագին խնդրանքները անլսե-
լի պիտի մնան և չպիտի ըլլայ
դարման մը, իրենց տառապանք-
ներուն, և պիտի հեծնն մինչեւ
վերջին հայը, իրենց դահիճներուն
սպառնալիքին տակը» .

«Սակայն դէպի՛ Չինաստան կեր-
թան մեծագործերը . . . ու կը
շարունակէ «Մաթէն» .

«Ամեն մարդ գիտէ թէ Չինա-
ցիները վախկոտ և վատասիրտ են,
և չպիտի կարողանան դիմագրիւ
եւրոպական զօրութեան, հակա-
ռակ իրենց ձեռք առած միջոցնե-
րուն . Բայց կարող ենք ենթադրիլ
զան թէ շատ քիչ պիտի տեսէ

ամեն անոնց խանդավառութիւնը,
որոնք մտադրած էին դառ մը տալ
Երկնային կայսրութեան . Թէեւ
այն գաղափարը ունին թէ նոյն
գիւմարութիւնը կարող են ընել
Չինաստանի արեւմտեան նոստանք-
ներուն մէջ ալ և բոլորովին նուա-
ճել երկիրը . ինչ որ պիտի պատա-
հէր վաւերորէ եղերքներուն վրայ
ալ, եթէ երբէք երթային քաղա-
քակրթութեան հիմնական օրէնք-
ները հաստատելու համար» .

«Մենք չենք կարծիք որ Եւրո-
պան կը վախճայ թուրքիայէն .
Եւրոպան, որ եթէ ուզէ կարող է
4 միլիոն մարդոց խաչակիրներու
բանակ մը հանել Հայաստանի վր-
նաւ հասցնողներուն դէմ
Ռուսիան՝ առանձին, միթէ վախ-
ցաւ ճակատանէն 1876 թուին,
ու եթէ միւս պիտու թիւնները ի
նպատակ ճակատին միջամտած չըլլա-
յին, իրենց շահուն համար, ինչ
մնացած պիտի ըլլար այժմ ճա-
կատանէն .

«Շատ հոգեկոտի է ուրեմն որ յա-
նուն մարդկութեան ու քաղաքա-
կրթութեան կողմ կոչերը, և ի-
նաստան երթալու համար, կեղ-
ծիք են լոկ . երբ քիչ ժամանակ
առաջ ամեն մարդ կը ինչ թէ ինչ
ընթացք բռնեց Եւրոպան իր մե-
ղապարտ անգործութիւնը արդա-
րացնելու համար» .

Մ. ԳԵՐԹՈՒՆԻ

ՍՈՒԼԹԱՆԻ ԳԱՆՆԱԿԱՆ ԹԵՄԱՆ
25 ԱՄԵՐԱՅ ԾՈՐԷԼԵԱՆԸ

Ռուս-թուրք պատերազմը թը-
քաց չարաչար պարտութիւն կրելու
վը կը լինայ . Ռուսերը մինչեւ
Պոլսոյ գումար հասան . Սուլթանին
և պետական չըլանակներու սարսա-
փը խիստ մեծ էր և դիրքը խա-
խուտ . Ապաիւ-Համիտ պատրաս-
տուեցաւ Պոլսոյ ապստամբի և ի
հարկին կառավարութեան կեղծո-
նքն ալ հոն փոխադրել .

Ռուսք թէ իբրեւ լաղժական
պատերազմիկ և թէ քրիստոնէից
պաշտպան կը ներկայաւորային Պոլ-
սոյ առջեւ . ինչ որ թուրքիային
քրիստոնէայ ազգերը մղեց բողոք-
ներ տալու թուրք կառավարու-
թեան անտանելիութեանը դէմ . և
խնդրանքներ ներկայացնելու ի-
րենց կացութենէն աղատելու հա-
մար .

Հայերն ալ այս միջոցիս թուրք
կառավարութեան դէմ բողոքողնե-
րէն մին եղան . Եւ ռուս բանակին
վերին հրամանատար Չարին եղաւ
յը Նիքոլ . Մեծ Դուքս Հայոց
Պատրիարքին (Նիքոլէս վարժա-
պետեան) խօստացաւ նկատողու-
թեան առնել Հայերու վիճակն ալ .

Այս պարտագաններ արեւելքի մէջ
ռուսական հեղինակութիւնը չեղ-
տելով իր բրած զոհողութեանց
արժէքը կը բարձրացնէին և նոյն
համեմատութեամբ ալ իբր պահանջ
ներու սահմանը կրնային ունենալ
և ի բաւուր կը պարտաւոր, որովհետեւ
քրիստոնէայ ազգերու բողոքները
մէկմէկ կարեւոր զէնքեր պիտի ըլլա-
յին Ռուսիոյ արեւելքի մէջ ուղածին
պէս շարժելու իր դարեւոր նկա-
տաւորութեան համաձայն, միաժամա-
նակ այդ դժգոհ ազգերու բողոք
ներն ալ իր արիւնք քանակներուն
վրան քօղ մը կ'ըլլար .

Ինչպէս կը տեսնուի թուրքիոյ

վիճակը շատ նեղ և տաղնապալից
էր . հետեւաբար իր սարսափը մեծ
և բնական, սակայն թուրքիոյ վա-
խերուն չափ ալ մեծ եղաւ Եւրո-
պայի մանաւանդ Անգլիոյ վրդով
մուկը .

Հոս է որ կ'ազատի ճակատան
անխուսափելի տնկումէ մը և արեւել-
քի պատմութեան մէջ բոլորովին
նոր շրջան մը կ'սկսի .

Սուլթանը ընկճուած, Ռուսիոյ
խիստ պահանջներուն առարկու-
թիւն մը ընելու անկարող, 1878
Մարտի 3 ին ռաւագրեց Սան-
Ստեֆանի զայնագիրը
րով Ռուսիա գերագոյն հեղինա-
կութեան և մեծամեծ շահերու կը
տիրանար արեւելքի մէջ .

Այս դաշնագրին 16րդ . յօդուա-
ծովն ալ Հայաստանի բարեկարգ-
ութեանը որոշուած էին, Ռու-
սիոյ ձեռքով գործադրելի .

Սակայն Անգլիա, Ապա-իւ-Հա-
միտի նեղ գրութենէն օգտուելով,
յաջողեցաւ կիպրոսի գաղտնի դաշ-
նագիրը կնքել և կիպրոս կղզին
ստանալ, որուն փոխարէն խոստա-
ցաւ Սուլթանին, ռուսական պա-
հանջները չափաւորել . և այդ
դաշնագրին զօրութեամբ Անգլիա
հրաշխարար կրկնոր թուրքիոյ և
միաժամանակ հսկողը ապագային
Ռուսիոյ որեւէ տնտեսութեան դէմ
Անգլիա չճանչցաւ Սան-Ստեֆա-
նոյ դաշնագիրը և ջնջուաւ պա-
հանջեց . ինչ որ եւրոպական միւս
տէրութիւններն ալ քիչ թէ շատ
ուժ տուին բրիտանական պահան-
ջումին քանի որ համեմատաբար ի
րենց շահուն ալ նպաստաւոր չէր
ռուսական ազդեցութեան գերակա
յութիւնը արեւելքի մէջ .

Անգլիական պահանջումին հետ
միացաւ նաեւ այն նաւային ցոյցը
որ ռուս բանակաւորներու Սան-
Ստեֆանոյի բացերը կատարուե-
ցաւ անգլիական մարտանաւերուն
կողմէ .

Սան-Ստեֆանոյի դաշնագիրը
ջնջուեցաւ, իսկ յաղթական ռու-
սիոյ պահանջներն և պարտուած
թուրքիոյ ընելիք զոհողութեանց
սահմանն ու տեսակը միջազգային
խորհրդով մը որոշելու ձեռնար-
կուեցաւ . և գումարուեցաւ Պէրլի
նի վեհաժողովը .

Սոսիս

(Շարունակելի)

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՉԴ

Հոգաբարձութիւնս հարկ կը համա-
րի ծանուցանել թէ ի նպատակ ազգ-
երկստ վարժարանաց կազմուած Զե-
ռագործաց վիճակահանութիւնը որ
տեղի պիտի ունենար ամսոյս 15 ին,
յետաձգուած է Հոկտեմբերի 14 ին . վի-
ճակահանութեան տոմսերն դեռ ամբողջ
ջովին ծախւած չ'ըլլալուն պատճա-
ռաւ .

Այս առթիւ Հոգաբարձութիւնս կը
կին կոչուած կ'ընէ՝ արդոյ ազգայնոց
որ փութան գնել այդ տոմսերէն . յո-
գուտ աղգային աղքատ մանկուոյն
կըթուրեան .

Ի դիմաց ազգ. երկ-
վարժարանաց հոգա-
բարձութեան

Վ. Ատենադպիր Ատենապետ
Գ. ԿիւիկՊէՏԵՐ Մ. ԹՈՎՄԱՍ

ԻՍԼԱՄԱՆ ՈՒԹԵԱՆ
ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հայ Յեղ. Դաշնակցութեան կա-
րեւոր անդամներէ մին, Պ.
Ռոստոմ քանի մը շարաթէ ի վեր
քաղաքս կը գտնուի . Այս պարնը
ուզած էր մեզ հետ տեսակցու-
թիւն մ'ունենայ . Բնորոշեցինք իր
առաջարկը և յաջորդաբար երեք
անգամ ժամերով տեսակցեցանք իր
հետ .

Նա մեզ յայտնեց թէ Դաշնակ-
ցութեան կողմէ ինք իբր քննիչ
կը պատի և հոս եկած է Պ. քա-
ղաքի խաչագոգութեան խնդիրը
քննելու . ռուսի առաջարկեց մեզ
որ եթէ իրաւունքի խմբագրութեան
մօտ կ'գտնուին գործութեան պա-
րագանները ճշգրտ թղթեր կամ
վկայութիւններ իրեն հաղորդենք .
Պ. Ռոստոմ նոյն առաջարկութիւն
նը բրած էր Պ. Յ. Ճանկիւ-
եանի . հետեւապէս թէ՛ իր և թէ՛
մեր կողմէ յարմար դատուեցաւ Պ.
Ճիհանկիւիւնին ներկայութիւնալ
մեր տեսակցութեան .

Միտցած Պ. Ճանկիւիւնին հետ
Պ. Ռոստոմի առաջարկութեան
մենք պատասխանեցինք թէ պատ.
բաստ ենք այդ խաչագոգութեան
մասին մեր քաղած բոլոր տեղե-
կութիւնները ու թուղթերը հա-
ղորդել Պատոյ Ատենանի մը, որ
բազկացած ըլլայ տեղեկացալ
բանիմաց և պատուաւոր ճանչցու-
ած մի քանի անձերէ . այդ առ-
եսներ այն խաչագոգութեան բո-
լոր պարագանները, ամբաստան-
եալները և թուղթերը քննէ և
վճիռ մը արձակէ .

Բայց Պ. Ռոստոմ զլխաւորա-
պէս առարկեց թէ վճիռ արձակե-
լու իրաւունքը իր տեսակցեցող մի-
այն ու միայն Դաշնակցութեան կը
պատկանի . Մենք «վճիռ» բառը
մեղմացնելու համար «հաւաքական
կարծիք» ի փոխեցինք . Ասոր հա-
մակերպեցաւ և ընդունեց . սակայն
մեր երրորդ տեսակցութեան ու-
րիշ առարկութիւններ մէջ տեղ բե-
րելու պիտի, որով խօսքերը շատ
երկարեցան .

Որպէսզի մեր այս տեսակցու-
թիւնները պարզելու մնացած չըլ-
լան, մեր կողմէ ամեն զիջողու-
թիւն ընելով, Պ. Ռոստոմի ներ-
կայութեան Պ. Ճանկիւիւնին հետ
հետեւեալ բանաձեւը գրեցինք ու
իրեն ներկայացուցինք, իբր մեր
վերջնական պատասխանը .

Պատոյ Ռոստոմ,
Պ. քաղաքի խաչագոգութեան խն-
դիր քննելու պաշտօնով կազմուելիք
Ռոստմ Ատենանին առջեւ գնելու պատ-
բաստ ենք մեր քով գտնուած թուղ-
թերը, պայմանաւ որ այն առանձին
գոյք եւս անդամակցիք իբր պաշտո-
նական ներկայացուցիչ Հ. Յ. Դաշ-
նակցութեան . եւ դուք ալ պարտաւոր
կրլաք Ձեր քով գտնուող թղթերը ներ-
կայացնել նոյն առանձին, որ ամբաս-
տանալները ու վկայները քննել յի-
տոյ իր հաւաքական կարծիքը հաղոր-
դէ թէ՛ Դաշնակցութեան եւ թէ՛
Իրաւունքի խմբագրութեան .
Վառնա, 12 օգոստոս 1900

ՍԲԱՂԱՆ ԳԵՐԿԵՐՆԸ

Սասունում Վրացական պաշտոնական հանձնարարական անձնակազմի անդամները «Թան»-ը Սիսիանի մոտավոր շուկայում հազարավոր տոմարներով...

Պիլ անունի մուսուլմանական ֆեյդալները Սիսիանի համայնքի քաղաքական գործունեությանը ներգրավված են...

Երևանի իշխանությունները պետք է հստակեցնեն իրենց դիրքերը Սիսիանի համայնքի նկատմամբ...

Նիսիանի իշխանությունները Սիսիանի համայնքի նկատմամբ իրենց դիրքերը պետք է հստակեցնեն...

Պիլ անունի մուսուլմանական ֆեյդալները Սիսիանի համայնքի քաղաքական գործունեությանը ներգրավված են...

Ճանաչված մեղադրյալները Սիսիանի համայնքի նկատմամբ իրենց դիրքերը պետք է հստակեցնեն...

ԹԱՆԻՆԻ մուսուլմանական ֆեյդալները Սիսիանի համայնքի քաղաքական գործունեությանը ներգրավված են...

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՈՒԽԹԻՔԻՅԵ

ԹԻՒՐԿԻԱ

Այսպիսի գոմիթների նախնական թիվը հիսուսական է, որոնք գործում են Սիսիանի համայնքի նկատմամբ...

Պիլ անունի մուսուլմանական ֆեյդալները Սիսիանի համայնքի քաղաքական գործունեությանը ներգրավված են...

Իրականացված մեղադրյալները Սիսիանի համայնքի նկատմամբ իրենց դիրքերը պետք է հստակեցնեն...

Սերգեյ անունի ալեքսանդրյան շիքայի ինքնակազմակերպությունը...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

ՁԻՆ

Հիսուսական 24 օգոստոսի թվականին Սիսիանի թաղական շրջանում...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Բեքինին իմպերատորիա մասին մասնավորապես զանազան տեղեկություններ...

ԻԹԱԼԻԱ

Բարա պիր Բեքինին իմպերատորիա մասին մասնավորապես զանազան տեղեկություններ...

ԱՆՄԱՆԻԱ

Պիրին Բեքինին իմպերատորիա մասին մասնավորապես զանազան տեղեկություններ...

ՏԱԽԻԼԻՅԵ

Բեքինին իմպերատորիա մասին մասնավորապես զանազան տեղեկություններ...

ԹԻՒՐԿԻԱ

22 օգոստոսի թվականին Սիսիանի թաղական շրջանում...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Հեր թաղական թեմայի ինքնակազմակերպությունը...

Պիլ անունի մուսուլմանական ֆեյդալները Սիսիանի համայնքի քաղաքական գործունեությանը ներգրավված են...

ՊԵՆՏԻՔԱ

Շահ Պիրինին իմպերատորիա մասին մասնավորապես զանազան տեղեկություններ...

Շահ Զեքինին իմպերատորիա մասին մասնավորապես զանազան տեղեկություններ...

ԻՆԿԻԼԻՏԻԱ

Գրայիչ Վիքտորիա Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

ՍՈՆ ՀԱՎԱՏԻՍ

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...

Սիսիանի թաղական շրջանում իրականացվող աշխատանքները...